GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 46. **Brasiovu 22/10 Iuniu** **1872.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Telegramulu

„GAZETEI TRANSILVANIEI".

Alb'a Iulia 19 Iuniu 3 óre, sosita la 10 óre nóptea.

„Romanii din muntii apuseni adoptandu programulu lui I. Hodosiu Nr. „Federatiunei" 51 partecipa la conferinti'a anunciata pe 27 Iuniu in Alb'a Iulia, invita pe toti romanii a face asemenea.

Moldoveanu."

Nr. 144—1872.

ANUNCIU.

Conformu conclusiunei luate in siedinti'a III. a adunarei gen. a Asoc. trans., tienute la Fagarasiu in 7—8 Augustu 1871: adunarea gen. a Asoc. trans. pentru anulu cur. 1872, se va tiené la Sasu-Sebesiu Luni si Marti in 5—6 Augustu (adica nu in 6—7 Augustu, cum din eróre s'au indusu in protocolulu adun. gen.) dupa cal. nou 1872.

Ceea ce prin acést'a conformu §§-loru 14, 21 si 25 din statutele Asociatiunei, se aduce la cunoscienti'a publica.

Sibiiu, in 4 Iuniu 1872.

Dela presidiulu Asoc. trans. pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Iacobu Bologa, vice-presied. — I. V. Rusu, secr. II.

Ad Nr. 141—1872.

Ordinea lucrariloru adun. gen. a XII.,

ce Asociatiunea trans. pentru literatur'a rom. si cultur'a poporului rom. va tiené la Sasu-Sebesiu in 5 si 6 Aug. (Luni si Marti) c. n. 1872.

Siedinti'a I.

1. Membrii Asoc. adunati fiindu la 9 óre demanéti'a in loculu destinatu pentru tienerea siedintieloru, alegu o deputatiune spre a invitá pre domnulu presiedinte la adunare.

2. Presiedintele ocupandu loculu seu, deschide adunarea.

3. Adunarea alege pentru portarea protocolului 3 notari ad hoc.

4. Se alege o comisiune de 5 membri spre a cercetá socotelile si a reportá in siedinti'a II.

5. Se alege o comisiune de 5 membri, cari in intielesulu §§-loru 6, 8 si 9 din statute va conscrie pre membrii celi noi, va incassá tacsele si le va substerne cassariului.

6. Se alege o comisiune de 5 membri, cari in intielesulu §§-loru 23 lit. f), g) si h) din statute, va preliminá bugetulu anului viitoriu si lu va asterne adunarei in siedinti'a II.

7. Se mai alege o alta comisiune de 6 membri pentru ecsaminarea si reportarea asupra altoru motiuni, asternute adunarei gen. din partea comitetului Asociatiunei, séu a altoru dintre membri ai Asoc.

8. Secretariulu comitetului reportéza despre activitatea Asoc. in decurgerea acestui anu, precum si despre resultatele ce s'au ajunsu printr'ensa.

9. Cassariulu si controlorulu asternu bilantiulu veniturilor si speseloru anuali, si arata starea materiala a Asoc. preste totu. Totu-odata cassariulu, conformu §-lui 4 din conclusula adunarei gen. dela Naseudu din 1870, va reportá in specialu si despre banii incursi in favórea fondului de academia.

10. Bibliotecariulu reportéza despre starea bibliotecei Asociatiunei.

11. Presupunenduse cá lucrarile enumerate pana aici, nu voru absorbi totu tempulu siedintiei, restulu aceluia se intrebuintiéza pentru cetirea disertatiuniloru, substernute de tempuriu la presidiulu comit. Asoc.

Siedinti'a II.

1. Acésta siedintia se incepe cu continuarea disertatiuniloru restante din siedinti'a premergatória.

2. Adunarea primesce si desbate reportele comisiuniloru delegate in siedinti'a precedente.

3. Se aducu si se desbatu proiectele si motiunile, ce se facu in privinti'a Asociatiunei.

4. Se destina loculu si tempulu celei mai de aprópe adunari generali.

Sibiiu, in 4 Iuniu 1872 c. n.

Comit. Asoc. trans. pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Iacobu Bologa, vice-pretied. — I. V. Rusu, secr. II.

Representatiunea*)

comitetului representativu alu districtului Fagarasiu (Transilvani'a) inaintata din adunarea generale estraordinaria a sa, tienuta in 11 Iuniu c. n. 1872 — inaintata dlui ministru regiu ung. de interne.

Domnule Ministre!

Ordinulu Escelentiei Vóstre din 30 Maiu a. c. Nr. 16.591 a trebuitu se ne surprinda cu atatu mai tare, ca-ce de o parte vedemu, ca representatiunea nóstra basata pe cele mai chiare si precise dispositiuni ale legei, nu s'a luatu in consideratiune, ér' de alta parte cu mirare trebuiamu se ne convingemu, ca acelasi ordinu pre lunga contradicerile si dispositiunile obscure, ce se afla in elu, este totu odata si nepracticabile si astfeliu neecsecuabile.

Acestu comitetu crede firmu, ca nu numai ar' lipsi dela cea mai inalta a sa detoria, dér' totudeodata ar' aduce celu mai reu servitiu legei si ordinei, déca reu intielesu, s'ar face a nu vedé si a nu ve trage atentiunea la incompabilitatea acestui ordinu cu legea, si chiaru cu practic'a ministeriului, carele in unu statu constitutionale nu este decatu simpleminte organu ecsecutivu, nu póte dá alte ordine decatu din lege si pentru lege, adica pentru ecsecutarea legei aduse de corpulu legislativu, ér' a dá ordine contra legei, cum tienemu noi ordinulu presente, constitue ratamarea constitutiunei aperata la noi in specialu facia cu ministeriulu prin art. de lege VIII—1867 § 32 a) b) § 33.

Acest'a este sensulu §-lui 16 art. 42—1870 va se dica a dá ordine din lege si pentru lege, ér' nu din contra.

La inceputulu ordinului se dice, ca noi ni amu fi conformatu ordinului Escelentiei Vóstre din 10 Maiu a. c., incatu se atinge de comitetulu centrale electorale, dupa aceea inse totusi mai in diosu binevoiti a dice, ca tieneti ne inschimbatu ordinulu relativu la comitetulu centrale.

Nóue ne este imposibile a nu afiá aici o contradicere.

Mai incolo diceti, Escelenti'a Vóstra, ca sustieneti ordinulu din 10 Maiu a. c., incatu se impune defingerea unui locu de alegere in Fagarasiu; prin urmare contra-formarei cercurilor electorali nu ati aré nemic'a, ceea ce este si naturale, ca-ce arondarea s'a facutu unanimu, adica chiaru si cu invoirea aceloru doi insi, cari ceru loculu de alegere in Fagarasiu.

Cu tóte acestе inse Escelenti'a Vóstra dispuneti la finea ordinului urmatóriele: „mai departe impunu universitatii districtuale, cá in contielegere cu orasiulu Fagarasiu se desemne numai decatu acele comunitati, cari impreuna cu Fagarasiulu, cá locu de alegere voru formá cercu electorale."

Conformu §-lui 4 din instructiunea electorale cercurile de alegere are se le faca comitetulu municipale singuru fara vreo contielegere cu altu-cineva.

Dér' Escelenti'a Vóstra dispuneti, cá comitetulu municipale se se intieléga in acésta cestiune cu orasiulu Fagarasiu.

Ce se intielege inse acum sub espresiunea „orasiulu Fagarasiu?" Totalitatea orasiului nu se póte intielege. Se intielege dóra magistratulu cá atare séu representanti'a urbana, séu dóra cei 12 membri, cari se dice, cá s'ar fi alesu cá comitetu centrale? Nici unulu din acestе nu se póte intielege, de óra-ce in comitetulu municipale potu partecipá si votá numai aceia, cari conformu §-lui 19 si 47 art. 42—1870 suntu membri acestui comitetu.

Si apoi afara de aceea conformu §-lui 31 art. de lege 42—1870 nime nu póte fi deodata membru in dóue comitete municipali, ceea ce s'ar templá déca s'ar ecsecutá si s'ar poté ecsecutá — in veri unu modu necunosc tu nici nóue nici legei — contielegerea ordinata.

Nici orasiulu Fagarasiu, nici magistratulu, nici representanti'a, nici cei 12 membri, nu suntu membrii acestui comitetu municipale.

Prin urmare noi suntemu obligati, éra aceia nu au nici unu dreptu la vreo contielegere cu noi, ceea ce legalminte este si absolutu imposibile.

Nu mai pucinu frapanta este contradicerea intre ordinulu din 30 Maiu a. c. Nr. 16.591 si intre celu din 10 Maiu a. c. Nr. 14.292 de óra-ce in celu din 10 Maiu a. c. s'a lasatu acestui comitetu, cá se-si formeze cercurile electorali, pre candu in ordinulu din 30 Maiu a. c. se impune se se faca cercurile electorali in contielegere cu Fagarasiulu.

Tóte acestе credemu noi, nu suntu decatu o incontestabila proba, ca afara din lege nu póte se ecsiste confusiune.

Sustienerea, ca Fagarasiulu la 1865 si 1869 nu a potutu pretinde se fia locu de alegere, de óra-ce a fostu municipiu numai pre basea ordinatiuniloru gurvernementali; pre candu de presente este decretatu de municipiu prin § 88 art. 41—1870, si asia cu totu dreptulu póte se-si vindece dreptulu de a fi locu de alegere: — este arm'a cea mai agere, ce ni o dati insusi Escelenti'a Vóstra in mana, pentruca: óre ordinulu Escelentiei Vóstre, prin care contra legei electorali si chiaru art. de uniune si contra autonomiei municipali impuneti Fagarasiulu cá locu de alegere, nu este ordinulu celu mai gurvernementalu?

Nu se póte trece cu vederea, ca § 88 art. 41—1870 in privinti'a alegeriloru, nu dà Fagarasiului nici unu dreptu, fara recunósce simplu municipalitatea, ce ecsista deja de multu.

Tocma candu art. V—1848 din Posoniu ar'

*) Propusa si compusa de advocatulu Arone Densusianu.

fi obligatoriu si pentru noi, totusi analogi'a, la care se provóca ordinulu in privinti'a fipsarei locului de alegere, n'are locu nici chiaru in Ungari'a, necum in Transilvani'a, de óra-ce in §-lu 7 lit. a) art. V—1848 se dice espresu: „ca arendarea cercuriloru electorali si fipsarea locuriloru de alegere, cari nu suntu fipsate in § 5 le statoresce congregatiunea generale cu consideratiune la populatiune si teritoriu."

Mai incolo ar' veni intrebarea, ca óre puterar' Fagarasiulu se aiba comitetu centrale electorale separatu de alu districtului?

Art. V—1848 nu vorbesce nicaiuri despre dóue comitete centrali electorali in unulu si acelasi comitatu, fara in totu casulu vorbesce numai despre unu comitetu centrale electorale.

Apoi sub: „városi közepponti választmány" din § 49 nu se intielege altulu, decatu celu de care se vorbesce in § 51 alu legei citate, care este representanti'a, — ce se vede limpede de acolo, caci in privinti'a presiedintelui electorale decide pluralitatea alegatoriloru, care póte se fia si in unu altu orasiu séu chiaru si comuna, ér' nu numai in orasiele anecsate si cu municipalitate.

Apoi afara de aceea credemu a fi bine informati, ca in adeveru nici in Ungari'a in pracsa nu ecsista cate dóue comitete centrali electorali, séu mai multe in unu comitatu.

Dispune óre Kanizsa séu Szombathely in comitatulu Zal'a, Márton séu Ruszt in comitatulu Sopron; Nagy-Szombat, Szt.-György, Bázia si Modor in comitatulu Posioniu; Bresznó-Bánya, Libet-Bánya, Korpona si Zolyom, care din urma inca este locu de alege, in comitatulu Zolyom séu in comitatulu Satu-marelui Bai'a mare de comitete centrali electorali separate si de sine stat atórie de ale comitateloru séu ba?!

Déca Holdmezö-Vásárhely, Modor, Szt.-György, Zolyom, Ruszt si alte mai multe orasie cu dreptu municipale, cá si Fagarasiulu nu formeza comitete centrali separate, nici suntu locuri de alegere, cum ar' poté se formeze Fagarasiulu comitete centrale si locu de alegere, care nici nu substa sub art. V 1848 din Posioniu?

Considerandu, ca § 10 art. II—1848 din Clusiu se provoca art. V—1848 din Posioniu numai in privinti'a sustienerei ordinei la votisare; considerandu, ca dispositiunea aceluí § 10 alu legei citate s'a ecsecutatu prin instructiunea electorale din 10 Ianuariu 1866 redicata la valóre de lege prin art. 43 din 1868 § 3.

Considerandu, ca afara de legile citate si desfasiurate in representatiunea nóstra din 22 Maiu a. c. tocma art. V—1848 § 5 alinea prima si ultima indrépta Ardélulu la legea lui separata electorale;

Considerandu, ca § 7 lit. b) art. II—1848 din Clusiu orasiele neamentite in acelu § sub lit. a) le anecséza si subordinéza jurisdictiuniloru respective;

Considerandu, ca provocarea dlui ministru la § 44 din instructiune, este de totu gresita, de óra-ce de o parte acolo se indrépta dlu ministru la comitetulu centrale electorale, ér' de alta parte se dice, ca ordinatiunile ministeriali au se se refereze numai la legea presenta, adica art. II—1848 si instructiunea din 10 Ianuariu 1866: urméza, ca a impune singuru acestui districtu art. V—1848 din Posioniu de o parte, ér' de alta parte chiaru si in contra dispositiunei acestei legi ai impune Fagarasiulu cá locu de alegere si ai dá comitetu centrale electorale separatu, este arbitrariu si cu totulu afara din lege.

Dreptu aceea comitetulu municipale din neresturnabile motive aduse mai susu si pre lunga aceea din caus'a obscuritatei si nepracticabilitatei ordinului se vede nevoita a face acésta representatiune cu acea espresa rugare, ca déca Escelenti'a Vóstra nici cu acésta ocasiune nu veti binevoi a ve convinge, ca procedur'a acestui comitetu a fostu si este catu se póte legale, si nu ve -ti lasá neschimbate concluselе lui din 4 Maiu a. c., prin ce s'ar poté linisti nemultiumirea in populatiunea acestui districtu; atunci acestu comitetu se vede silitu in-a-si indreptá acésta representatiune la inalt. consiliu ministeriale, la care ve si rogamu a o inaintá dimpreuna cu representatiunea*) din 22 an. cur.—

Brasiovu. (La cestiunea alegeriloru.) „Osten" din 9 Iuniu totu avù dreptu, si noi cu optimismulu nostru celu momentanu, acum cá si la alte cateva ocasiuni, totu ne amu insielatu. Conditiunile descoperite de „Osten", preinscientiate si nóue pe cali private, s'au pusu intru adeveru asiá precum s'au reprodusu si in Nr. 44 alu Gazetei. Acum acésta se scie in modu autenticu, si se mai adauge inca numai atata, ca fericitorii nostrii moderni au luatu ei insii asupra-si rola de ministrii si prefacunduse, ca suntu maniosi, au disu: „Mai antaiu se alegeti, apoi vi se va da concesiune cá se poteti tiené conferentia." Unu altu fericitoriu a respunsu: „Conferenti'a se va tiené numai dupa alegeri, ca mentea sanetósa trebue se ne spuna, ca politic'a ideale trebue inlocuita cu cea reale." Si apoi sciti voi care este acea politica reale recomendata de patriotii moderni? Aceea consiste in ólele cu carne grasa din Egiptu, intru inchinarea la vitielulu de auru, intru inaltirea catoruva familii si nimicirea totale a natiunei intregi. Intre acestea venindu unu aristocratu mare maghiaru din partea clubului deakianu, cá omu de onóre ce erá, spuse curatu: „A mintitu cine v'a spusu ca se va mai tiené vreodata conferentia romanésca generale; nu se va tiené nici odata, ca-ci asiá nea fostu intielegerea cá se nu se tiena."

Déra cu cine a fostu intielegerea? Nu cumva cu acei patrioti, cari pe la Craciunu chiamá ei insii la conferentia, éra mai tardiu simtiendu ca nu le cantá cuculu in favórea loru, s'au socotitu altmentrea?

Despre cointielegerea dintre metropoliti in caus'a nationale este numai atatu adeveru, ca aceea pana la 11 Iuniu n. mergea fórte bine, si Blasiulu din partea sa ceruse conchiamarea pe 18 Iuniu, candu dintru odata se deochiá totulu. Atunci si numai atunci cativa barbati din comitetulu dela 1861 se invoira cu graba mare, cá se se adune pe 15 Iuniu la Alb'a Iulia, éra resultatulu fù acelu appellu, pe care lu rediuramu in Nr. 44.

La tóte acestea se mai adaugemu inca numai epilogulu unei epistole din 17 Iun. venite dela una mana prea onorabile din Sasime: „Dicu, combinati tóte acestea si veti cunósce, precum credu ca trebue se cunósca totu romanulu — fia tocma si órbu — **ca suntemu tradati.**"

A catea-óra tradati, acésta ni se va spune alta-data. Candu s'a inceputu actiunea nóuei tradari? Acésta se scie mai bine cá ori unde in Bud'a-Pest'a.

„Albin'a" reflectatau- vreodata la lucruri de acestea? „Albin'a" cea departe petrundietória? —

Brasiovu 21 Iuniu. Eri dupa 8 óre sosi aici d. ministru de comunicatiune Ludoviku Tisza fiindu primitu cu onorurile cuvenite. Numeróse deputatiuni din tóte branchele si corporatiunile civili, militari, confesionali scolari, comerciali, industriali bineventara ospele pana tardiu. Astadi pe la ½ la 9 merse o deputatiune si din partea fraternisantiloru, ocupati de fatalitatea alegeriloru, descoperindui neauditele apucaturi sirete si maiestrite, luate numai cu scopu cá se scartese numerulu alegatoriloru fraternisantiloru, cari inse in reclamarea dreptului de alegatoriu si aperarea lui in contra pitularei si ignorarei din partea sasiloru — cari au si panea si cuttiulu in mana — au portatu o lupta in adeveru activa. Ministrulu le apromise, ca va informa pe ministru de interne despre starea lucrului, pe care o audi si din alte rosturi. Indata dupa acésta calatori la Predealu, ér' la trei óre magistratulu si comun'a dede in onórea ministrului o mésa diplomatica numerósa si distinsa, sub decursulu careia se redicara toasturi pentru Maiestatea Sa regele, pentru ministeriu, pentru ministrulu óspe si armat'a imperatésca. Ministrulu multiami cu cuvinte alese pentru caldurós'a primire, prosperarea midiulócelоru de comunicatiune si a starei materiale si culturare ale comunei, a promitendu, ca va relata si pleda pentru junctiunea calei ferate cu Romani'a pe la Timisiu ori Buzeu, dupa cum cu Moldov'a se incopcia pe la Uiuzu, Ocn'a. Dupa prandiu indata se departá la Valcele, de unde mane va trage catra Rupea si Segisiór'a. —

„Kronstädter Zeitung" atinge despre nesuintí'a unora de a atrage pe germani se votese cu sasii, si ca in 21 unu barbatu ar' fi descoperitu redactiunei, ca ar' fi insarcinatu de o personalitate maghiara a incerca posibilitatea de a uni deosebitele partite si ca elu e gata a da man'a cu sasii pentru intielegere. Redactiunea „K. Z." dice, ca déca voru da votu lui Wächter si Trauschenfels, atunci a buna séma voru da mana cu cestionatii si si voru tiené cuventulu; si atunci fraternisatorii voru manca spalatu ori nespalatu? — —

Sibiiu 19 Iuniu. Dróstra ati publicatu apelulu, prin care se conchiama conferenti'a generale pe 27 c. n. la Alb'a Iulia. De eri incóce se mai vorbesce aici inca si de una alta conferintia mica, care ar' semena cu cea numita regnicolaria, tienuta in Febr. 1861 totu la Alb'a Iulia; conchiamata de catra ministeriulu imperatescu de atunci. Se adauge ca acésta conferentia mica s'ar fi conchiamatu cu espres'a vointia a ministrului presiedente, care ar' fi decisu a lua insusi in mana cestiunea politico-nationale a romaniloru si pertractarile de impacatiune. Problema nu prea usióra de a se deslega; déra trebuiea se'i vina óre-candu si la acésta tempulu. Inse nu se scie cari voru fi barbatii asupra carora va cadé acésta problema; déra cineva trebue se fia, care se iè asupra-si acea sarcina grea si mai totudéun'a ingrata. — Min. desemná pe metropoliti, Baritiu. Macelariu, Dr. Ratiu, si se va adauge si Bologa. —

NB. Apropos la impartesirile de susu vorbesce in „Magyar Polgár" din 16 Iuniu si d. Moldován Grégoriu intr'unu articulu de fondu titulatu: „Romanii si guberniulu", in care trage atentiunea romaniloru la regimu si ómenii lui, cari dela ministru presied. Lonyai incependu pana la usiariu s'au facutu cortesiari, si Lonyai a vinitu numai pentrucá se converteze ómenii cei creduli, cei perplexi si cu deosebire se castige pe romanii cei lepadati pentru caus'a guberniului, adica pentru art. XII din 1867, adica invoiél'a cu Austri'a si pentrucá alegundu se se dè totulu numai la deakisti, si déca romanii voru primí aceste punturi, le apromite munti de auru, incatu se nu mai scia ce se-si faca capulu cu fericirea; de acea s'a chiamatu metrop. Vancea, ma si din Naseudu vini una deputatiune, fiindu acolo — in Clusiu — nutretiulu in abundantia, ca-ce pelunga pretiulu de 100 mii fl. s'a cesu districtului tóta proprietatea nemiscatória — facunduse sfara in tiéra cu ast'a tocma pentru cortesiare, candu sosira alegerile. — Natiunea romana nu sci nemica de aceste, ea simte, ca regimulu se tocmesce cu unii barbati de asia, dér' natiunea privesce cu resimtiu respingatoriu acésta; si cum se póte, se nu se scandalisedze, candu vede, ca unu ministru, ca partit'a guvern.. orbesce cu apromisiuni lingaritie pe romanulu celu ignoratu, defaimatu, poreclitu, batujocoritu pana eri, si tocma atuncia altu min. aduce in buzunariu scrisóri'a de mana preinalta, si ordinatiunile facute de partit'a guberniului, care despóia pe romanulu transilvanu, de conditiunea de viéti'a, de dorinti'a, cá se aiba si elu catedre in limb'a sa, ca din sudorile lui se face acea universitate, ér' nu numai din ale maghiarului. Apoi se intréba:

Cum se nu respingemu acele promisiuni, cari cá tóte cate de mai inainte nu suntu decatu promisiuni góle, golutie? Cum se partinimu guberniulu, candu numai cu gur'a apromite, ér' cu man'a libera -ti tesceniesce la palmi? De 5 ani numai catu si a batutu jocu de natiunea romana despoindu-o de dreptulu seu, apoi acum totu se credia, ca partiti'a deakiana i va da ceea, ce ea a totu luatu dela toti cetatianii?! Despre patriotismulu m.

---

*) Vedi-o Nr. 41 in „Albin'a" din 2 Iuniu a. c. c. n.

Vancea nu se indoiesce, dér' tocma pentru acésta crede, ca elu nu se va demite la traficare fara a indruma imbiarile la congresulu natiunei romane, care e singuru competentu. scl. — —

Una natiune politica cu alta asemene numai in congrese si in dieta potu tracta cu valóre, ca-ce numai garantiele date prin legislativa libera au mediu; ér' pipaiturele si incercarile particulari au valóre numai, pe catu au si sondarile ostenitoru, că se recunósca tari'a si slabitiunea antagonului, pentrucă la momentulu cantarei clasicului de lupta, se lu póta mai socoru tranti pentru totudéun'a la pamentu prin stratageme, déca sta in positiune tare; nici ca presupunemu de unu Vancea, ca n'ar fi destulu de politicu a distinge, intre traficatori privati si intre mandatari séu incredintiari ai natiunei, cari singuri si inca si acestia numai sub conditiune, déca primesce natiunea in congresu ori dieta, potu tracta despre alterarea séu subtierea drepturiloru ei, ca-ce scimu, ca mai subtiate da, dér' mai estense, mai ampliate nici in visu nu voru suferi antagonii a ni se recunósce. Exigentiele politicei suntu a se cumpani cu cumpan'a de auru. —

Sasu-Reginu 31 Maiu 1872.

La art. unui caletoriu, aparutu in Nr. 38 din 25/13 Maiu a. c. cu datulu Reginulu sasescu 8 Maiu, referitoriu la neobservarea solidaritatei in afaceri nationali, — prin care dlui se descurca pre noi, — ve rogamu Dle Red. in interesulu adeverului — a da locu urmatóriloru reflecsiuni:

Domnule caletoriu! Dta amintesci in articlulu pomenitu, ca cu ocasiunea adunarei deakiane in Reginu pentru desemnarea br. Kemény Kálmán că deputatu la alegerea venitória, dlu prota Mihailu Crisianu fiindu alesu in comisiunea candidatória, s'a dechiaratu in acésta francu:

„Cumca romanii, déca voru lua parte la alegeri, voru alege numai romanu, si cumca pre basea acestei dechiaratiuni s'a si otaritu, că romanii se nu lié parte la prandiulu deakianu."

Acésta afirmatiune a diale e nefundata si falsa, si anume din acelu motivu, pentruca:

In comisiunea candidatória n'a fostu vorba de ablegatu romanu, ci din contra, dlu prota Crisianu a propusu pe altu baronu si nu pe baronulu Kemény Kálmán de deputatu — ceea ce te potu convinge si colegii dsale din pomenit'a comisiune. Asemenea nu e adeveratu, ca cu ocasiunea acésta au otaritu romanii „a nu se lua parte la prandiulu deakianu", — pentruca precum scii, afara de dta, prot'a Crisianu, prot'a din Idicelu si noi subscrisii — alti romani n'au luatu parte la adunarea acésta.

Póte dta cu prot'a Crisianu ati otaritu acésta?

O otarire că acésta nu o vomu primi nici una-data pentru indreptariulu nostru in cause nationali.

E adeveratu, ca noi subscrisii dimpreuna cu prota din Idicelu amu luatu parte atatu la adunare, catu si la prandiulu deakianu, — inse inainte de tóte te asiguramu, ca noi cu ocasiunea acésta nu am representatu comitatulu cu atatu mai pucinu natiunea, a carei afaceri nu ne suntu nóa incredintiate, — nici prin acésta amu consimtitu cu dnii deakisti ale caroru lucruri ar' talia in drepturile nóstre, ci amu luatu parte numai că ospeti privati, ceea ce unii din dloru cu alta ocasiune inca ar' face-o.

Acuma te intrebamu dle calatoriu, ca dlu prota Crisianu a corespunsu solidadaritatei otarita in Turd'a?

„Nu e totu auru ce scalpesce" — dlu corespondinte din Turd'a precum se vede n'a fostu bine informatu despre tóte, — pentruca dlu prota Crisianu si pre atunci a portatu dóua role si anume dupa ce s'a otaritu solidaritatea — a datu mana cu conducatoriulu partitei stange Veres Dénes publice inaintea otelului, unde erau adunati toti stangacii — promitendule, ca cu ocasiunea alegerei deputatiloru va sta cu 600 voturi romane din cerculu Turdei superióre intru ajutoriulu unui deputatu stangaciu.

Intru adeveriu acestei poftesce a face intrebarea si la d. Dr. Ioane Ratiu, d. adv. Mihailu Orbonasiu, d. prota Brancoveanu, d. Iosifu Fincu, Andreiu Popu si alti mai multi spre a te convinge si mai bine.

Deci domnule calatoriu nu vei lua in nume de reu, déca te vomu roga, ca pre venitoriu se -ti castigi convingere mai sanetósa — spre a poté da ceva faptu adeveratu la publicitate?

Ioane Popp-Maioru.
Georgiu Scoopulu.

Districtulu Naseudului

in 18 Iuniu 1872.

Cu ocasiunea disolverei regimentului alu II-le romanu transilvanu de granitia tóta posesiunea celoru 44 de comune, din cari a constatu regimentulu si care astadi compunu districtulu Naseudului, devenise sub intrebare, si dupa una lupta si pertractare aprópe de 20 ani se decise de cale politica, că se se iè din man'a numiteloru comune unu teritoriu preste 10 milé patrate si spre esecutarea acestoru decisiuni se si esmisese una comisiune cu asistentia de militia numerósa.

Comunitatile fóste granitiarie spre incungiurarea acestui periclu, care le ar' fi silitu a emigra din Transilvani'a, au alergatu la in. legislatiune si in. regimu, cautandu scutulu acelnia, si resultatulu este, ca intre susu numitele comune fóste granitiarie si intre in. regimu actuale s'a inchiatu unu pactu, care in 16 Aprile a. c. s'a aprobatu si sanctionatu si prin Mai. Sa regele, conformu carui totu terenulu de sub intrebare, precum si tóte drepturile regali si tóte edificiale de pre intregu teritoriulu f. regimentu romanu se recunoscu si se predau nerevocatoriu in perpetua proprietate si posesiune a numiteloru comunitati si a fondului scolasticu centrale si de stipendia alu acestora.

Prin urmare pre intregu teritoriulu fostului regimentu in estensiunea de 54 mile quadrate astadi suntu fosii granitiari si fondurile institutionali ale acestora, proprietari eschisivi, si asia de óra-ce mai tóte venitarile comunali castigate prin acestu pactu suntu consacrate spre scopuri scolastice si de stipendii nu numai nasseudenii, ci intréga natiunea romana a castigatu unu factoru puternicu pe terenulu culturei si alu sciintiei.

Spre ducerea in implinire a numitului pactu s'a esmisu una comisiune ministeriale sub conducerea ilustr. sale domnului consiliariu ministerialu Gust. Groisz, carea dupa scirile telegrafice va sosi in Naseudu in 17 ale lunei curente, si in 18 Iuniu, adica in diu'a instalarei districtului Naseudu, se va face actulu solemnu de transpunere cu tóta festivitatea, ce i compete, din care momentu animele fostiloru granitiari, vediendu sabi'a lui Damocle, ce aterna de asupra capeteloru loru, delaturata pentru totudéun'a, voru respira mai liberu.

Granitiarii suntu pregatiti a primi comisiunea si a celebra actulu de transpunere cu tóta pomp'a posibile, dupa cum ni se spune in una invitare, si institutele romane, cari suntu destinate a da directiune adeverata culturei nationali, că se iè parte la acestu actu de transpunere, care cea mai mare parte este in favórea crescerei; inca, suntu invitate.

Romanii brasoveni le au gratulatu prin telegramu de acuisitiunea dreptului loru adiunsu la actulu recunóscerei reali alu reimpossesiunarei. — Esta e resultatulu apararei dreptului cu tóta resolutiunea si cu tóte midiulócele. Cine cede, nici dreptulu nu lu vede! — —

Siomcut'a mare 15 Iuniu 1872.

Fiinduca guvernementalii — instrumentele servili ale erei presente, prin machinatiuni si intrige se incérca si pe viitoriu a seduce blandulu poporu romanu din acestu districtu — pentru a se alege deputati deakisti la diet'a viitória — unii barbati de caracteru solidu-nationale au luatu initiativa — a conchiama pe 23 Iuniu a. c. o conferintia in cerculu alegatoriu alu Mesteacanului cu urmatoriulu

Apellu!

Alegatoriloru din cerculu Mesteacanului!

Fratiloru romani, concetatiani!

Érasi ne aflamu in ajunulu alegerei de ablegati la diet'a din Pest'a, — ma alegerea e mai la pragu!

Dreptu acea fratileru! acuma candu totu felinlu de sarcini intru atata s'au ingreunatu pe umerile bietului poporu, incatu: imbelsingatu mai că in robie — lu sugruma;

candu vócea unica prin care -si póte arata poporulu ranele celu doru inaintea dietei si a imparatii e primesduita prin coruptia si demoralisare ce sierpuesce si furmechéza prin tóta tiér'a, va se dicemu;

candu convingerea alegatoriloru prin beuturi si bani se cumpara;

candu dupa directiunea ce -si au luatu miscarile electorali, si ce — ca ból'a lipitiósa s'a latitu — nu poporulu dupa simtiulu si convingerea sa e menitu a-si alege deputati la dieta, fara dupa porunc'a s. vinderea sufletului;

atunci noi subscrisii — pentru a padi, fratiloru! cerculu acestu alegatoriu de invasiunea lacustelor — !! pentru a conserva virtutea si barbati'a ce a aratatu totudéun'a cerculu acest'a:

ne luamu indresnél'a a apela la simtiulu santu si barbati'a vóstra si a ve róga: ca toti si déca nu se póte tóta comun'a, baremu prin 5—6 barbati de incredere se se infaciosieze pe la 23 Iuniu a. c. in Mesteacanu, unde vomu avea a ne sfatui pe cine se candidamu de deputatu in acestu cercu, pe langa ce programa, adica credintia politica, că asia se scimu cu totii acusi la alegere, pe langa cine se ne insiramu si cui se ne damu voturile nóstre.

Inainte de tóte inse din capulu locului avemu de a maneca — că se sciti bine, ca: nu alegatorii suntu pentru deputatu, ci deputatulu pentru poporu. Deci vointi'a poporului, ca-ci elu pórta greutatile, elu alege, trebue se fia santa.

Speramu dér', ca acestu apellu fratiescu alu nostru, nu va resuna in pustie, ci catu e caus'a de mare, importanta si vitala — asia de mare va fi si numerulu alegatoriloru — pe diu'a pusa la Mesteacanu.

Caus'a e santa si pana vomu apara-o cu credintia. Dumnedieu va fi cu noi!!!

Si pana la revedere suntemu ai vostri frati in romanismu si prin romanismu in sórte.

Siomcut'a mare in 12 Iuniu 1872.

Din incredintiarea mai multor'a:

Alexiu Varna preutulu din Miresiulu mare, Vasilie Indre, advocatu in legile comune si cambiale, Georgiu Popu aleg., Alexandru Popu aleg.

Brutalitatea unui generalu de militia (honvedi).

Ni se scrie din Clusiu, ca la esercitiele ce s'au tienutu in a 8 Iuniu a. c. locotenintele primariu romanu D. L. L. . . adusu in confusiune din partea a trei oficiri mai mari ai sei, facù o gresiéla neinsemnata la esercitiu, ceea ce observandu generalulu, D. Graef, l'a apostrofatu bechiaresce, strigundu in gur'a mare, de au auditu toti fetiorii, urmatórí'a injuratura porcaresca „b . . . az oláh Istenét!" Apoi dupa marturisirea mai multoru oficiri, subofíciri si fetiori de rondu (gregari) a continuatu si a disu totu maghiaresce „mergi a casa si padiesce caprele", dupa acea la adunarea oficiriloru, care se tienù, in contra regulamentului militare, atatu de aprópe de trupa, catu au auditu totu fetiorulu de rondu „-ti voiu taiá limb'a din gura, déca vei vorbi din stru", cu tóte, ca oficirulu romanu n'a vorbitu.

Denunciamu acestu faptu brutale a generalului Graef (neamtiu renegatu) ministrului militieloru si ceremu că aspra infruntare se se dè incultului generalu, carele, judecatu dupa manierele sale grosolane nu este si nu póte fi aptu de a invetiá pre aperatorii patriei, ci mai bine a padi porcii si gascele unui satu nemtiescu.

De nu se va dá satisfactiune oficirului romanu, vatematu in sentiementele sale nationali, si déca ministeriulu nu va repará acesta insulta facuta totuodata natiunei romane, se o scie ministeriulu, ca reclamatiune scandalósa se va face in camera, unde se voru descoperi tóte infamiele ce se comitu la ostasime cu bietii fetiori rem. si inca cele mai multe numai din causa, ca nu sciu limb'a maghiara, ceea ce stupiditatea unoru oficiri maghiari pretinde dela densii, ca se o scie indata la intrarea in regimentu, pre candu chiaru acei mici tirani de oficiri ar' trebuí ei insi-si că se scie limb'a maioritatei regimentului.

Romanulu este bunu ostasiu, elu in sute de lupte -si a versatu sangele pentru tronu si patria si este gat'a si in venitoriu a-si sacrificá viéti'a pentru domnitoriu si patria, dér' iubirea lui catra acesta nu este mai mare decatu iubirea catra natiunea sa si prin urmare insultele facute natiunei sale le scie respinge cu demnitate si óre ce ar' dice opiniunea publica, déca unu atare oficiru astfeliu insultatu, ar' trasnì unu glontiu prin stupiduln capu alu celui ce avendu de a correge numai gresiél'a persónei, cutedia a i insultà si natiunea. Insult'a facuta de gen. Graef este publica, satisfactiunea trebue se fia amesurata. Vomu vedé.

Cat. Cens. „Fed."

Varietati.

† **P. Ioane Panoviciu,** nestoriculu asesore consistoriale alu archidiecesei gr. or. si parochu Sibiiului in suburbiu repausà in 14 Iuniu in

etate provecta de 73 ani, functionandu cu onóre cá parochu 45 ani. Inmormentarea i fù solemna; repausatulu espusu in beserica Vineri, se inmormentà cu tóte onorurile cuvenite, fiindu petrecutu la cas'a eternitatei de unu publicu alesu de tóta plas'a si branchea, sub pontificarea vicariului cu 12 preuti asistenti. D. P. Sava Popoviciu-Barcianulu parochu in Resinari si ases. consist. in scolastice, ei tienù cuventarea funebrale, asiediandnise remasitiele langa soci'a si nepotii sei repausati. Ne alaturamu la dolíulu, fiei Mari'a Rosca si ginerelui Petru Rosca, assesore la tribun. reg. in Sibiiu si alu fiiloru dloru Eugeniu, Victoru, Petru, Mari'a, Elen'a si Florentin'a, alu fratelui rep. Dimitrie registratoru finant. si alu cumnatului Gregoriu Mateiu comerciantu. Fia'i tieren'a usióra si memori'a neuitata! —

† **Iulianu Grozescu,** fostulu redactore alu „Albinei", barbatu activu literatu, cu caracteru solidu plinu, de zelu si iubire catra natiune, repausà in 21 Maiu (2 Iuniu) in Banatu-Comlosiu, unde se si inmormentà in 5 Iuniu. O perdere mare! Fia'i memori'a binecuventata! —

† Comitele **Scarlatu Rosetti,** unu mecenate alu literaturei romane si zelosu promovetoriu alu culturei ei, barbatulu, care cu spesele sale a pusu nóu'a pétra la mormentulu marelui Lazaru in Avrigu, repausà in 18/30 Maiu in etate de 70 ani in Bucuresci. Fia'i tieren'a usióra! —

† **Ioane Novacu de Hunedór'a,** maioru c. r. in pensiune, a repausatu in 22 Maiu a. c. Fia'i tieren'a usióra! —

Cei deaprópe cunoscuti cu vietile acestoru barbati nu voru lasa nedescrise biografiele loru. —

— Una dómna Charlotte Kovács a furatu din cass'a min. Bittó in Pest'a 40.000 fl., la furatu e compromisu si unu oficiru husaru, care fù arestatu in Gratiu si transportatu la Bud'a. Com jóca banii cu diecele de mii, incatu si cegónele se potu intioli din ei! — Óre cu ce pedépsa va plati furatóri'a?—

— In Hatiegu si Dev'a romanii candidara, ici D. Piposiu, colo preutulu S. Georgiu? — Pana a nu esi program'a nationale! Apoi acésta e solidaritatea nationale inaintea activistiloru! Déca facea in perplexitatea casiunata prin perfidia, cá muntenii séu clusianii, erá scusati. Vai de cei ce impedeca demarsi'a solidaria in cans'a nationale! — —

Mai nou. Din **Clusiu** ni se scrie, cumca comitetulu centrale nationale alu comitatului Cosiognei s'a invoitu a alege deputatu pre langa unu reversu cam de urmatoriulu cuprinsu, celu are de alu dá candidatulu romanu:

„Eu subscrisulu, cá candidatu alu romaniloru din comitatulu Cosiognei cerculu de alegere . . . . me oblegu sub cuventu de onóre si pre caracterulu meu romanu, ca déca voiu fi alesu de deputatu dietalu, in asta calitate nu voiu face nici unu pasu, pana nu se va tiené una conferintia gen. a romaniloru din Transilvani'a, carea se statorésca programulu nationale observandu.

De programulu astfeliu statoritu me oblegu a me tiené strictu, éra déca acelu programu nu ar' consuná cu convictiunile mele politice, atunci me oblegu a depune mandatulu de deputatu, indata si fara de a fi facutu vreo functiune cá atare.

Audimu si acesa, ca candidatulu romaniloru din cerculu Campiei alu comitatului Cosiognei ar' fi secretariulu ministeriulu Petru Nemesiu dela Clusiu, in a carui caracteru si romanismu romanii de acolo au incredere si au si inceputu a se intielege pentru alegerea dsale, pre langa reversulu de susu." —

NB. Acésta decidere se facù inainte de a se sci de apelulu pentru conferinti'a nationale pe 27 Iuniu, conchiamata de dd. Dr. Ratiu, Macelariu si Nicola la Alb'a Iulia; ea va avé a buna séma valóre numai pentru casulu, candu terminulu alegerioru ar' cadé inainte de 27, si inainte de statorirea programului nationale. — R.

Alegerile prin Ungari'a se continua; si pana acum atatu in Pest'a catu si in alte cercuri au invinsu deakistii, Jokay si Csernátoni au cadiutu. In contra Mocionesciloru inca se scolara norii si ventósele deakiste, credemu inse, cá romanii voru poté reesi cu alegerea angeriloru, sei aperatori, cu tóta Sodom'a si Gomor'a de perfidia apromiteri, sirete, coruptiune, sila, bataie, ma si mórte, cari se afla la ordinea dilei orunde decurgu alegerile. Vai de virtute! Astadi perfidi'a si coruptiunea e virtute!!! Apoi romanulu cu crucea 'n sinu unde va ajunge??? —

In Croati'a s'a deschisu diet'a in 15 prin comis. archiep. Mihalovic. Rescriptulu dice, ca inainte de tóte se se faca alegerile pentru diet'a pestana. Gubernulu a facutu se intre multi virilisti de ai lui in dieta, cu cari unionistii voru avé maioritatea; inse numai dupa o votisare se va vedé resultatulu. Acum se intielegu partitele cum se se invoiésca, ca unionistii ceru primirea de verificati a tuturoru deputatiloru loru, pe diumetate deputatiunea la Pest'a si presidiulu dietei se fia maghiaru; ér' nationalii tocma din contra. Din ambe parti s'au alesu membri de impacatiune.

— Mai. Sa va da contra-visita la curtea din Berlinu pe 2—8 Sept. cu min. de resbelu br. Kuhn, archid. Albrecht, Wilhelm si cont. Andrássy pentru intelnirea dela Ischl si Salisburgu. Se atribue mare importantia acestei visite.

In diet'a Germaniei s'a primitu legea, ca membriloru ord. jesuitici, si a altoru congregatiuni de farina acésta se póte din partea politiei denega remanerea mai indelungata pe teritoriulu Germaniei, chiaru de ar' avé care-va si indigenatulu germanu, si inca cu 181 in contra la 93 voturi, in 20 Iun. Asemenea propunerea de a se introduce casatori'a civile obligatória si portarea registrului starei civile cu 151 in contra 100 voturi. —

In Franci'a Thiers victoriosu, cu o cuventare in adunare esi la bugetu, cá servitiulu otasiescu se fia pe 5 ani si esi cu acestu bugetu dupa dorintia. Acum pertractéza cu Prusi'a pentru esirea din teritoriulu ocupatu. Actele respective se si tramisera la Berlinu. —

Ispani'a primi altu min. Zorilla si gener. Serano, dupa ce a tractatu cu insurgentii se facù nevediutu si asta neodihnesce regimulu, nu cumva republicanismulu se se puna deodata pe pitioru suveranu si in Ispani'a. —

Novissimu. „Necorespondiendu metropolitii romani dorintiei generale esprese nationali, spre a convocá tóta inteligenti'a la una conferintia inaintea alegerei, alegatorii din cerculu Aiudului conchiamati pre 26 Iuniu in lips'a altei programe — voru remané passivi, amesuratu conclusului din Mercurea. — Alb'a Iulia 21 Iuniu. Condr."

Dela cine au invetiatu moldavo-romanii a se apara in patri'a loru de jidovi?

(Capetu.)

„Unu statu rationalu nu se póte fondá prin preparatiuni artificiali din ori-si-care elemente s'ar gasi mai antaiu si mai la indemana, — natiunea trebue se fia mai antaiu formata cá natiune, si apoi redicata in statu."

Fichte (discursuri catra natiunea germana).

Amu analisatu pe jidani in idealurile loru, in prototipurile loru, in poesi'a si istori'a loru. Amu cautatu a presentá fiintu'a jidanului in genere, ér' nu pe individu in parte, ca-ci nici unu individu nu este espresiunea perfecta a rasei sale, si portretulu facutu de noi, déca ar' avé asemanarea unui tipu individualu, prin acést'a chiaru nu ar' mai fi adeveratu.

Vomu face inse esceptiune pentru fiecare jidanu, care s'ar simti atinsu prin espunerea nóstra, ca-ci astfeliu elu ar' recunósce cá defecte ceea ce noi amu blamatu, si acést'a ar' dovedí unu progresu alu opiniunei sale in principiele morali ale societatei omenesci, — progresu pre care noi trebue se lu laudamu, chiaru de si trebue se ne defiemu de sinceritatea marturiei sale.

Noi n'amu avutu de scopu a nemultiami, ci ne-amu silitu a face o recunóscere, pre catu slabele nóstre puteri ajungu, si speramu a fi dobanditu a-probarea chiaru a celoru intielepti si nepartinitori dintre jidani.

Noi cunóscemu si stimamu pe multi jidani, ale caroru insusiri de rasa suntu atatu de marginite, ca nu contribuiescu intru nimicu a jigní desvoltarea ómenirei. De aceea si inclinamu fórte multu a admite esceptiuni, inse nu de a face din aceste cateva esceptiuni o dovada in contra opiniunei nóstre generale.

Ne reportamu de aceea la cugetulu lectorelui ale carui simtiemente noi ne amu silitu aici se le justificamu si a caruia propria esperientia amu voitu se o constatamu.

Amu fostu nevoiti se aratamu natur'a jidanului in tóta urítiunea sa, inse nu vomu se predicamu ur'a contra jidanilor. Vomu indemná anim'a nóstra in fiacare casu specialu se nu tiena séma de opiniunile nóstre, vomu iubí in jidanu pe omu, chiaru si déca trebue se ne pazimu de jidanulu ce disce in acestu omu. Si'i vomu intinde man'a spre a se indreptá, inse trebue se asteptamu indreptarea lui, precum se astépta insanetosiarea unui bolnavu, de care te temi de molipsire: luandu mesuri cá pana atunci se nu ne faca reu.

Déca inse intr'unu tempu mai departatu, o morala mai frumósa va strabate póte in anim'a poporului alesu; déca acésta anima se va intinde preste mesur'a, in care este data adi semintiei lui Avramu, si va face intr'ens'a locu pentru intrég'a ómenire; déca adeverulu si frumosulu voru luá loculu vitieului de auru, si déca secule de reinaltiare morala, voru dovedí ca s'au desfacutu de mostenirea dieciloru de veacuri; déca in fine cuventulu de „jidovescu" va fi incetatu de a mai insemná intr'unu modu abstractu, o insusire de defaimare a caracterului omenescu, — atunci póte succesoriloru nostrii celoru mai din urma le va lipsi temeiulu si necesitatea de a mai face deosebire intre germani si jidani.

Pana atunci inse, noi intindemu lui Israel man'a de diu'a buna, si'i dicemu cu curteni'a lui Othello:

. . . . . I love thee,
„but never more be officer of mine."
. . . . . Te iubescu,
„dér' nici odata nu vei mai fi oficiru alu meu *)".

Mai adaugemu din unu apendice statisticu inca si acestea:

„Vitalitatea rasei jidovesci. Cunóscemu o rasa care multu mai multu decatu ori-care alta, prospera in tóte tierile si climele: acésta este ras'a jidovésca. Ea pare totudeodata ca posede monopolulu Cosmopolitismului.

„Sub cele mai cumplite si mai barbare persecutiuni, jidanii s'au conservatu pretutindene, pe unde nu s'au procesu prin alte moduri la espulsiunea séu la eliminarea loru complecta. S'a observatu ca inmultirea loru este multu mai mare decatu la tóte celelalte natiuni. — Mai cu osebire, mortalitatea se arata intre densii in gradulu celu mai micu. — Chiaru in Algeri'a unde nu numai europeii suntu atatu de grosavu secerati, dér' chiaru si populatiunile maure si negre scadu intr'unu modu fórte simtitoriu, populatiunea jidovésca si numai ea, merge crescendu, si acésta cá consecintia a prisosului casuriloru de nasceri asupra casuriloru de mórte.

„Pe candu dlu de Neufville se ocupá cu studiele sale asupra duratei vietiei diverseloru stari ale societatei, in Francfurtu, remase uimitu de inaintat'a versta la care ajungea unu mare numeru de jidani. Dlu de Neufville compuse (dupa registrele acteloru civili din Francfurtu, pe anii 1846—1848) tabele speciali despre acést'a, si ajunse in resumatu la resultatele urmatórie:

Au muritu: Crestini in versta	pana la:	Jidani in versta	pana la:
O patrime,	6 ani, 11 luni	—	28 ani 3 luni
Diumetate,	36 ani, 6 luni	—	53 ani 1 luna
O patrime,	59 ani, 10 luni	—	71 ani — luna.

„Pe langa acestea urmёza se nu uitamu in apretiarile nóstre si aceste dóue punturi importante: 1. ca jidanii, in genere, fugu de ori-ce munca mai aspra, — 2. viéti'a, traiulu loru cumpetatu.

„Ambele aceste consideratiuni nu suntu inse indestulatórie cá se esplice acésta impregiurare in totu cuprinsulu seu. — Ajungemu mai curendu la conclusiunea, — care nu mai este in proportiunile ordinarie cu conditiunile traiului —, precum acést'a se intemplá si la ras'a atatu de slabita a indianiloru (pamenteniloru) americani, si la negrii, cari suportéza atatu de tare climele calde.

(Kolb, Manualu de statistica comparata.)

Dieterici arata ca din 10.000 de ómeni s'au nascutu pe anu . 400 crestini, 335 jidani
in acelasi tempu au muritu 296 „ 216 „
remane sporu 104 „ 119 „

Astfeliu sporiulu jidaniloru in acestu casu, provine numai din mortalitatea loru mai mica, — caci la densii cum amu spusu, trecu fórte multi preste vers'a de 70 ani, pe candu nascerile remanu

*) Ceea ce in o cestiune nationala vrea se dica: ca o natiune cá si unu individu, este mai aprópe de sine, decatu de altii.

Urméza suplementu.